

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/49/2015
Identifikačné číslo spisu:	5112010248
Dátum vydania rozhodnutia:	15.11.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Piovartsy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:5112010248.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí konanom 15. novembra 2016 v Bratislave, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Piovartsyho a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Štefana Harabina, v trestnej veci proti obvinenému T. T., pre pokračujúci zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/, písm. b/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b/, písm. j/ Tr. zák., o dovolaní J. T. a o dovolaní obvineného T. T. podanom prostredníctvom ustanovenej obhajkyne JUDr. Anny Šeligovej, obe smerujúce proti rozsudku Okresného súdu Žilina z 27. februára 2012, sp. zn. 22 T 28/2012, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. b/ Tr. por. dovolanie J. T. s a o d m i e t a.

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného T. T. s a o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Žilina rozsudkom z 27. februára 2012, sp. zn. 22 T 28/2012, schválil dohodu o vine a treste tak, že uznal obvineného vinným zo spáchania pokračujúceho zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/, písm. b/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b/, písm. j/ Tr. zák. na skutkovom základe uvedenom vo výroku napadnutého rozhodnutia.

Za to mu bol podľa § 208 ods. 2 Tr. zák. s poukazom na § 38 ods. 2 Tr. zák., § 36 písm. l/ Tr. zák., § 37 písm. m/ Tr. zák. a s použitím § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. uložený trest odňatia slobody v trvaní 6 (šesť) rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. bol obvinený na výkon uloženého trestu zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Podľa § 73 ods. 2 písm. b/, písm. c/ Tr. zák. v spojení s § 74 ods. 1 Tr. zák. bolo obvinenému uložené ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou.

Proti tomuto rozsudku podal dovolanie obvinený T. T. a J. T..

Obvinený v súlade s § 334 ods. 4 Tr. por. uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., teda zásadné porušenie práva na obhajobu, ktoré malo podľa neho spočívať v tom, že dohodu o vine a treste uzavrel pod psychickým tlakom a neuvedomil si následky svojho konania. Už v prípravnom konaní mal obmedzené možnosti osobnej obhajoby a zabezpečovania dôkazov, pretože v čase vykonávania úkonov bol vo väzbe a informácie a prístup zo strany jeho ustanovenej obhajkyne považoval za nedostatočné. Aj dovolanie podané v jeho prospech J. T. svedčí o tom, že v prípade vzájomnej konfrontácie a kladenia otázok by sa bol riadne zistil skutkový stav a tento by bol vyhodnotený v jeho prospech už v prípravnom konaní, toto mu však nebolo umožnené. V prípade, že by ako obvinený riadne porozumel poučeniu vyšetrovateľa, resp. orgánov činných v trestnom konaní a súdu, bol by trval na prejednaní veci pred súdom, kde by mohol pri dôkladnom dokazovaní riadne uplatniť svoje právo na obhajobu a rozhodnutie by pre neho bolo priaznivejšie. Vzhľadom na uvedené navrhol vysloviť porušenie zákona a rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušiť vo výrokoch o vine aj treste a prikázať okresnému súdu vec znova prejednať a rozhodnúť.

J. T. podala dovolanie v prospech obvineného ako jeho manželka, a to s jeho výslovným súhlasom, a rovnako uplatnila dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Dovolanie nepodala prostredníctvom obhajcu.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Žilina, ktorá vylúčila, že by bol pri uzatváraní dohody o vine a treste na obvineného vyvíjaný akýkoľvek psychický nátlak. Poukázala na to, že obvinený na verejnom zasadnutí odpovedal na všetky otázky „áno“ a bol riadne poučený o svojich právach. Počas konania nebolo zaznamenané, že by obvinený mal akékoľvek výhrady voči svojej obhajkyne, prípadne že by uvádzal, že nerozumie niektorému poučeniu. Obvinený je plne spôsobilý na právne úkony a s poukazom na výsledky znaleckého dokazovania v danom období netrpel žiadnou duševnou chorobou ani poruchou. Vzhľadom na uvedené prokurátorka navrhla dovolanie podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietnuť.

K dovolaniu J. T. sa vyjadrila, že si nie je vedomá žiadneho porušenia ustanovení upravujúcich konanie o dohode o vine a treste a rozsudok súdu považuje za odôvodnený v súlade so zákonom, preto navrhla podané dovolanie odmietnuť podľa § 382 písm. c/ Tr. por.

Obvinený sa k dovolaniu J. T. vyjadril sám i prostredníctvom obhajkyne. S dovolaním sa v plnom rozsahu stotožnil a sám žiadal nápravu a spravodlivé rozhodnutie vo veci.

Uvedené vyjadrenia boli doručované na vyjadrenie dovolateľom (I. ÚS 355/2015), ktorí sa k nim nevyjadrili.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) preskúmal najprv dovolanie J. T. ako v poradí prvé a dospel k záveru, že toto bolo podané neoprávnenou osobou (§ 369 ods. 5 Tr. por.). Vzhľadom k uvedenému dovolací súd považoval za nadbytočné dovolateľku vyzývať na odstránenie nedostatku právneho zastúpenia v dovolacom konaní, keď táto dovolanie nepodala prostredníctvom obhajcu a obhajcom nie je v konaní zastúpená (§ 373 ods. 1, ods. 3 Tr. por.) ani napriek výzvam zo strany okresného súdu (výzva zo dňa 21. októbra 2013, zo dňa 29. januára 2014).

Podľa § 369 ods. 5 Tr. por. v prospech obvineného, s jeho výslovným písomným súhlasom, môže dovolanie podať aj príbuzný obvineného v priamom pokolení, jeho súrodenec, osvojiteľ, osvojenec, manžel alebo druh. Ak je obvinený mladistvý, osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo osoba, ktorej spôsobilosť na právne úkony je obmedzená, môže i proti vôli obvineného za neho v jeho prospech podať dovolanie aj jeho zákonný zástupca alebo jeho obhajca.

V danej veci podala dovolanie J. T. v prospech obvineného s jeho výslovným písomným súhlasom dňa 4. októbra 2013 na súde prvého stupňa. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že manželstvo J. T. a T. T. bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Žilina z 5. júna 2012, č. k. 25 C 184/2011 - 85, ktorý

nadobudol právoplatnosť 14. júna 2012, teda ešte pred podaním tohto dovolania. J. T. opravný prostriedok podala už ako bývalá manželka obvineného. Bývalá manželka nie je osobou oprávnenou podať dovolanie a J. T. nie je ani v postavení inej oprávnenej osoby v zmysle citovaného ustanovenia, preto jej dovolanie bolo potrebné odmietnuť ako dovolanie podané neoprávnenou osobou.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie J. T. na neverejnom zasadnutí bez meritórneho preskúmania veci podľa § 382 písm. b/ Tr. por. odmietol.

Následne sa dovolací súd zaoberal dovolaním podaným obvineným prostredníctvom jeho obhajkyne. Zistil, že dovolanie proti napadnutému právoplatnému rozhodnutiu podané z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. je prípustné (§ 334 ods. 4 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Tr. por.). Dovolanie súčasne spĺňa podmienky podľa § 373 ods. 1, ods. 2 Tr. por., ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí dospel k záveru, že dovolanie obvineného je potrebné odmietnuť podľa § 382 písm. c/ Tr. por., nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené namietané dôvody dovolania.

Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených pochybení, pričom má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania musia byť preto obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inšancia.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Porušením práva na obhajobu sa rozumie najmä porušenie ustanovení o povinnej obhajobe v zmysle § 37 Tr. por. Ide obzvlášť o situáciu, keď obvinený po určitú časť trestného konania nemal obhajcu napriek tomu, že ho mal mať, a zároveň orgány činné v trestnom konaní alebo súd v tomto čase reálne vykonávali úkony trestného konania, ktoré smerovali k vydaniu meritórneho rozhodnutia, prípadne ak ide o iné pochybenie súdu alebo orgánov činných v trestnom konaní, v dôsledku ktorého dôjde k odňatiu alebo znemožneniu riadneho uplatnenia procesných práv obvineného. Intenzita takéhoto porušenia musí dosahovať stupeň zásadnosti, teda takéto porušenie musí kardinálnym, kľúčovým spôsobom zasiahnuť do možnosti obvineného uplatniť svoje základné právo brániť sa proti tvrdeniam obžaloby.

Obvinený v dovolaní v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. (zásadné porušenie práva na obhajobu) namietal, že dohodu o vine a treste uzavrel pod psychickým nátlakom, neuvedomil si následky svojho konania, v prípravnom konaní mal obmedzené možnosti osobnej obhajoby a zabezpečovania dôkazov z dôvodu nedostatočného prístupu zo strany ustanovenej obhajkyne, namietal nedostatočné zistenie skutkového stavu a neporozumenie poučeniu vyšetrovateľa.

Najvyšší súd z obsahu spisového materiálu zistil, že uznesením Okresného riaditeľstva PZ SR Žilina, odbor kriminálnej polície, z 23. septembra 2011, ČVS : ORP-1021/1-OVK-ZA-2011, bolo začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie T. T. za zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/, písm. b/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák. na skutkovom základe uvedenom v tomto uznesení. Uznesením z 30. septembra 2011 bolo začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie T. T. pre ďalší skutok tohto pokračovacieho trestného činu.

Opatrením sudcu pre prípravné konanie z 1. októbra 2011, sp. zn. 0 Tp 496/2011, bola podľa § 40 ods. 1 Tr. por. obvinenému ustanovená obhajkyňa JUDr. Iveta Mikulová, ktorá obvineného zastupovala až do právoplatného skončenia veci.

Zo záznamu o preštudovaní vyšetrovacieho spisu z 27. januára 2012, na ktorom sa zúčastnili obvinený i jeho obhajkyňa, vyplýva, že obvinený v rámci svojho vyjadrenia uviedol, že žiada, aby „prokurátor vyvolal konanie o dohode o vine a treste“, čo zhodne navrhla aj jeho obhajkyňa.

Z obsahu zápisnice o konaní o dohode o vine a treste zo 17. februára 2012 nepochybne vyplýva, že obvinený bol v rámci tohto konania (v prítomnosti jeho obhajkyne) riadne poučený o svojich právach a o podmienkach uzavretia dohody o vine a treste vrátane výmery trestnej sadzby. S touto formou skráteného konania výslovne súhlasil a vzdal sa práva na verejný súdny proces, pričom sa priznal ku skutku, jeho spáchanie oľutoval, uznal právnu kvalifikáciu a stotožnil sa s navrhnutým trestom a ochranným protialkoholickým liečením. Taktiež zo zápisnice o verejnom zasadnutí z 27. februára 2012 bolo zistené, že obvinený na otázky samosudcu okrem iného uviedol, že súhlasí s touto skrátenou formou konania, rozumie, čo tvorí podstatu skutku, bol poučený o svojich právach vrátane práva na obhajobu, rozumie podstate tohto skráteného konania i právnej kvalifikácii skutku, dobrovoľne sa ku skutku priznal a uznal vinu a trest prijíma. V rámci konečných návrhov obvinený súhlasil so schválením dohody o vine a treste a s vydaním rozsudku.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti dovolací súd dospel k záveru, že námietka obvineného o psychickom nátlaku, ktorý mal byť na neho vyvíjaný pri uzatváraní dohody a vine a treste, je neopodstatnená. V posudzovanej veci neboli zistené žiadne skutočnosti svedčiace už len pre podozrenie z takéhoto nátlaku. Naopak, bol to práve obvinený, ktorý v prípravnom konaní (v rámci preštudovania vyšetrovacieho spisu) takýto postup inicioval. Aj vzhľadom na časový úsek, ktorý odvtedy uplynul, sa preto uvedená argumentácia dovolateľa javí ako vyslovene účelová.

Dovolací súd pripomína, že kontradiktórnosť konania je jedným zo základných princípov trestného konania a spočíva (okrem iného) v tom, že strany si musia niesť svoj diel zodpovednosti za výsledok konania. Pokiaľ sa teda obvinený rozhodne na všetky otázky odpovedať odpoveďou „áno“, súd musí mať za to, že jeho vyhlásenie je v súlade so skutočným stavom veci, obzvlášť za situácie, keď zo spisového materiálu nie je zrejmé žiadne ovplyvňovanie takto prejavenej vôle. Skutočnosť, že obvinený si neuvedomil následky svojho konania, pokiaľ by aj bola založená na pravde, v tejto súvislosti nehrá žiadnu rolu. Rovnako to platí pre neporozumenie poučeniu vyšetrovateľa, o ktorom nie je v spisovom materiáli ani zmienka. Obvinený bol v konaní zastúpený obhajkyňou, s ktorou mal ako s osobou znalou práva možnosť si v podobných situáciách uvedené skutočnosti vyjasniť.

Pokiaľ ide o námietku o obmedzených možnostiach obhajoby a zabezpečovania dôkazov z dôvodu nedostatočného prístupu zo strany ustanovenej obhajkyne, k tejto dovolací súd uvádza, že už Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril právny názor, v zmysle ktorého od štátneho orgánu nemožno bez ohľadu na ďalšie okolnosti prípadu vyžadovať, aby bez vonkajšieho podnetu zo strany dotknutého účastníka konania preskúmaval kvalitu právnej pomoci poskytovanej zástupcom, ktorého ustanovil (nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 26/97 z 22. júla 1997). Pokiaľ teda obvinený nedal najavo nespokojnosť s ustanovenou obhajkyňou ani súdu, ani obhajkyňi samej, a súd nedospel k záveru, že by si táto dlhodobá neplnila svoje povinnosti, v prejednávanej veci nebol dôvod na postup podľa § 43 Tr. por. Dovolací súd pritom vychádzajúc zo spisového materiálu zistil, že obhajkyňa JUDr. Iveta Mikulová si od svojho ustanovenia za obhajkyňu obvineného (opatrenie z 1. októbra 2011, sp. zn. 0 Tp 496/2011) svoje povinnosti vyplývajúce z § 44 Tr. por. riadne plnila, úkonov prípravného konania sa zúčastňovala (najmä výsluchy obvineného a svedkov, preštudovanie vyšetrovacieho spisu), podávala návrhy na doplnenie dokazovania (napr. žiadosť o doplnenie výsluchov z 15. decembra 2011, návrhy na vykonanie dôkazov z 8. decembra 2011) a bola prítomná aj pri všetkých úkonoch obvineného v konaní pred súdom tak, aby bola zabezpečená obhajoba. Na dôvažok treba uviesť, že obvinený mal v priebehu celého konania i možnosť zvoliť si obhajcu sám, túto možnosť však nevyužil.

V dovolaní obvinený namietal aj nedostatočne zistený skutkový stav. Dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je oprávnený preskúmavať správnosť a úplnosť zisteného skutku, čo je explicitne vyjadrené i v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i/ veta za bodkočiarkou Tr. por. Zabezpečiť správnosť a úplnosť skutkových zistení a následne ustáliť skutok je vecou súdu prvého, prípadne druhého stupňa a dovolací súd už nie je oprávnený zistený skutok skúmať ani prehodnocovať, ale musí ho ako správny

prezumat' a vychádzať z neho. Rovnako to platí o dôkazoch vykonaných súdmi nižšieho stupňa a ich hodnotení, ktoré sú predpokladom pre ustálenie skutkových záverov. Za porušenie práva na obhajobu nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinností podľa § 2 ods. 11 Tr. por. Ak by totiž záver súdu učinенý v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. (R 7/2011).

Z uvedeného je zrejmé, že v rozsahu námietok obvineného T. T. nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por., a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c/ Tr. por. jeho dovolanie na neverejnom zasadnutí ako nedôvodné odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.